

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2022

FINNISH
HIGHER LEVEL

Monday, 20 June
09:30 - 12:30

The 2022 examination papers were adjusted to compensate for disruptions to learning due to COVID-19.
This examination paper does not necessarily reflect the same structure and format as the examination papers of past or subsequent years.

Ohje: Vastaa kaikkiin tehtäviin suomeksi. Tehtävässä 1 on alakohta, joihin kaikkiin tulee vastata. Toisessa tehtävässä on kaksi vaihtoehtoa, joista valitaan toinen.

Koko kokeen maksimipistemäärä on 70.

Merkitse vastauspaperiin selvästi jokaisen tehtävän numero ja kirjain.

TEKSTI 1

Jos lapsi ei opi sinnikkyyttä, se voi osoittautua ongelmaksi työelämässä – näin kehität sinnikkyyttä ja tunnistat tilanteet, joissa kannattaa antaa periksi

- 1) Kun lapsi haluaisi lyödä hanskat tiskiin, tarvitaan aikuisen tukea. Sinnikkyyttä opetellessa kehittyy samalla moni muukin taito.
- 2) Tästä ei tuu mitään, huokaa moni lapsi jossakin kohtaa koulutaivaltaan läksyjen ääressä tai kokeeseen lukiessaan. Tiettyyn harrastukseen tympääntynyt lapsi taas voi todeta, että harrastus oli tässä ja sillä hyvä. Miten vanhemman pitäisi tällöin toimia?
- 3) ”Useimmiten on hyvä kannustaa jatkamaan, mutta sitä ennen on tärkeä selvittää vastaus kysymykseen, mistä lapsen olo johtuu”, sanoo erityisluokanopettaja, kouluttaja ja väitöskirjatutkija Jenni Kallio.
- 4) Yksi tyypillinen syy sille, että lapsi ei halua ponnistella jonkin asian eteen, on se, ettei hän pidä opeteltavaa taitoa tai asiaa merkityksellisenä. Tästä voi olla kyse esimerkiksi yläkoululaisella, joka ei jaksaisi lukea vieraan kielen sanoja. Lasta voi auttaa oivaltamaan, mitä iloa, hyötyä tai apua tietystä taidosta on.
- 5) ”Aikuisen kannattaa keskustella teinin kanssa, mitä hyötyä kielitaidosta on. Jos nuori oivaltaa, että esimerkiksi kielen osaaminen on edellytys omassa haaveammatissa tai alan opiskelupaikan saamisessa, voi se motivoida”, kertoo Kallio.
- 6) Sinnikkyys on Kallion mukaan taito, jota voi ja kannattaa opetella. ”Sinnikkyys on kykyä kohdata vaikeita tai epämiellyttäviltä tuntuvia tunteita, sietää muutoksia ja selviytyä hankalistakin tilanteista. Sinnikkyys vaatii pitkäjänteisyyttä ja taitoa katsoa yksittäistä hetkeä pidemmälle”, Kallio kuvailee.
- 7) Tutkimusten mukaan sinnikkäät ihmiset ovat joustavia, avoimia uusille asioille ja toimeen tarttuvia. He jaksavat visioida, tehdä asioita pitkäjänteisesti ja edetä tärkeinä pitämiään asioita kohti askel kerrallaan. He kestävät muita paremmin myös vastoinkäymisten herättämiä tunteita, eivätkä lannistu niistä. ”Taito on tärkeä myös aikuiselle. Paitsi että lapset omaksuvat käyttäytymistä vanhemmiltaan, on sinnikkyyydestä hyötyä esimerkiksi työelämässä”, sanoo Kallio.

Tiina Laaninen, Helsingin Sanomat 25.1.2021 (lyhennetty)

TEKSTI 2:

Tutkimus: Hyväosaisten lapsilla on enemmän sisua ja uteliaisuutta, joilla pärjätä koulussa

8) Suuri tutkimus Helsingin ja yhdeksän muun teollisuusmaan koululaisista selvitti psykologisia taitoja, jotka auttavat koulutyössä. Selvisi, että sisu ei olekaan erityisen suomalainen piirre. Suomi alkaa olla tutkijan mukaan jakautunut siinä mielessä, että motivaation ja sosiaalisuuden taitoja kasaantui enemmän hyväosaisten perheiden lapsille.

9) UTELIAISUUS, luottamus, sisu ja monet muut koulunkäyntiä tukevat psykologiset ja sosiaaliset taidot ovat jakaantuneet selvästi lasten ja nuorten sukupuolen sekä perheen sosioekonomisen taustan mukaan.

10) Asia selvisi laajassa, useita teollisuusmaiden kaupunkeja kattaneessa tutkimuksessa. Mukana oli Suomesta kuusi tuhatta helsinkiläistä koululaista, joista puolet oli kymmenenvuotiaita ja puolet 15-vuotiaita. Teollisuusmaiden järjestön OECD:n järjestämään osallistui Helsingin lisäksi samanlainen otos koululaisia yhdeksästä muusta kaupungista.

11) SUURTUTKIMUS keskittyi nimenomaan kartoittamaan motivaatioon ja sosiaalisuuteen liittyviä taitoja eikä suoraan koulutehtävissä tarvittavia kognitiivisia eli tiedollisia taitoja.

12) ”Sosioemotionaaliset taidot auttavat hyödyntämään kognitiivisia taitoja. Niiden avulla saadaan kognitiiviset taidot käyttöön”, Helsingin yliopiston akatemiaprofessori Katariina Salmela-Aro selittää. Hän johti Helsingin osuutta tutkimuksesta.

13) Salmela-Aro yllättyi hienoisesti siitä, että perisuomalaiseksi hyveeksi mainostettu sisu ei olekaan erityisen suomalainen piirre. Suomalaislapsilla ja -nuorilla oli tutkimuksen mukaan vähemmän sisua tai sinnikkyyttä kuin tutkimuksen osallistujilla keskimäärin. ”Suomalainen sisu on myytti ainakin näiden tulosten perusteella”, toteaa Salmela-Aro.

14) Kuitenkin Suomessa sisu selittää enemmän oppilaiden välisiä koulumenestyksen eroja kuin muualla. ”Suomessa arvostetaan sisukkuutta, ja ehkä se siksi selittää meillä enemmän koulumenestystä”, Salmela-Aro kertoo. Vielä sisuakin enemmän hyvää koulumenestystä ennusti uteliaisuus. Lisäksi apua näytti olevan luottamuksesta ja jämäkkyudesta.

15) MOTIVAATIO- ja sosiaalisia taitoja kasaantui enemmän hyväosaisten perheiden lapsille. Koululaisten taidot luottamuksesta empatiaan ja uteliaisuudesta sisuun ja jämäkkyYTEEN olivat huomattavasti yleisempiä lapsilla ja nuorilla, joiden vanhemmat kuuluivat korkeampiin sosioekonomisiin ryhmiin, kuin niillä, joiden vanhemmat olivat pienituloisia ja vähän koulutettuja.

16) ”Korkeamman sosioekonomisen taustan vanhemmat ymmärtävät sosioemotionaalisten taitojen merkityksen ja arvostavat niitä. Sinua tuetaan, jos olet kiinnostunut asioista, otat vastuuta tai pysyt sisukkaasti tehtävissä. Tässäkin mielessä yhteiskunta alkaa olla jakautunut ”, huomauttaa Salmela-Aro. Tulos tukee Salmela-Aron mukaan aiempia havaintoja siitä, että perhetaustan merkitys koulumenestyksessä on vahvistunut Suomessa.

17) Voimakas jakolinja OECD:n tutkimuksessa oli ikä. Kaikki taidot paitsi jämäkkyys ja suvaitsevaisuus olivat 15-vuotiailla alempia kuin kymmenenvuotiailla. Salmela-Aro toteaa: ”Oli aika dramaattinen tulos, että nämä taidot laskevat niin paljon nuoruudessa.”

18) Salmela-Aro selittää ikäryhmien välisiä eroja selittää sillä, että etenkin lapsuudesta nuoruuteen varttuvien tyttöjen viihtyminen koulussa vähenee. Nuoruudessa myös käsitys koulun merkityksestä muuttuu realistisemmaksi, kun lapsuuden innostus väistyy.

19) ”Tämä on ehkä signaali kouluille, että panostettaisiin enemmän siihen, että löydettäisiin paremmin jokaisen nuoren vahvuudet. Kannustamisen kulttuuri ei ole hirveän vahva Suomessa”, toivoo Salmela-Aho.

20) VAIKKA esimerkiksi optimismi tai sinnikkyys saattavat vaikuttaa pysyviltä luonteenpiirteiltä, Salmela-Aro korostaa, että kyse on taidoista, jotka voivat muuttua ja joissa voi kehittyä. ”Niiden eteen täytyy tehdä töitä”, hän sanoo.

21) Koska motivaatio- ja sosiaaliset taidot haurastuvat juuri nuoruudessa, silloin olisi tärkeää tukea näiden taitojen hankkimista. Mitään uusia oppiaineita tai hankkeita ei tarvita näiden taitojen kehittämiseen, vaan niihin tulisi Salmela-Aron mukaan kiinnittää huomiota kautta linjan koulun arjessa.

Mikko Puttonen, Helsingin Sanomat 30.9.2021

I TEHTÄVÄ

(30/70)

Vastaa kaikkiin kysymyksiin.

1. Selitä omin sanoin seuraavat ilmaisut:

- a. lyödä hankat tiskiin
- b. koulutaival
- c. toimeen tarttuva
- d. hyväosaisen perheen lapsi
- e. jämäkkyys

(5 × 1)

2. Selitä, mitä sinnikkyydellä tarkoitetaan.

(5)

3. Kuvaa, millainen käsitys kasvattamisesta tekstin (teksti 1) kautta esitetään.

4. Kerro omin sanoin, millä tavalla suomalaislasten saamat tulokset yllättivät tutkijat.

(5)

5. Tutkimuksen mukaan oppijan ikä ja sukupuoli vaikuttavat voimakkaasti siihen, miten koulunkäynnin kokee. Oletko itse havainnut kyseisiä eroja joko omassa koulunkäynnissäsi tai muissa nuorissa?

(5)

6. Kerro omin sanoin, millä tavalla psykologisilla taidoilla on merkitystä koulunkäynnin kannalta.

(5)

II TEHTÄVÄ

(40/70)

Kirjoita noin 300 sanan essee. Valitse aiheeksi toinen näistä.

1. ”Suomessa kannustamisen kulttuuri ei ole hirveän vahva.”

2. Miten todellinen ystävyys syntyy?